

**Karkonoski Sejmik
Osób Niepełnosprawnych**
Organizacja pożytku publicznego

Kraków, data 13.08.2026

Inicjatywa na rzecz likwidacji pułapki rentowej
dla wszystkich rencistów z niepełnosprawnościami

Szanowny Panie Burmistrzu/Szanowna Pani Burmistrz

Zachęcamy Pana Burmistrza/Panią Burmistrz do poparcia projektu ustawy, który
likwiduje pułapkę rentową dla wszystkich rencistów z niepełnosprawnościami.

Czym jest pułapka rentowa

Pułapka rentowa to mechanizm, w którym osoba pobierająca rentę z tytułu
niepełnosprawności traci świadczenie częściowo lub całkowicie, jeśli przekroczy
określone progi zarobków.

Pułapka rentowa to problem dla samorządu

Samorząd ma obowiązek spełniać określony wskaźnik zatrudnienia osób
z niepełnosprawnościami. Zwykle wynosi on 6%. Jeżeli samorząd go nie spełnia,
musi dokonywać wpłat na PFRON. To swego rodzaju „kara finansowa” za
niezatrudnianie osób z niepełnosprawnościami.

Żeby osiągnąć wymagany wskaźnik zatrudnienia, potrzebne są osoby z niepełnosprawnościami, które mogą i chcą pracować oraz posiadają odpowiednie kwalifikacje. Tymczasem, przez pułapkę rentową, osoby z niepełnosprawnościami nie podejmują zatrudnienia albo rezygnują z rozwoju zawodowego, gdyż aktywność na rynku pracy grozi utratą renty. Zjawisko to dotyczy około 40% osób z niepełnosprawnościami¹.

W rezultacie samorząd nie jest w stanie spełnić sześcioprocentowego wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami i płaci „kary finansowe” na PFRON.

Korzyści samorządu z likwidacji pułapki rentowej

Likwidacja pułapki rentowej to zniesienie istotnej bariery w aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Dla samorządu oznacza to szereg realnych korzyści:

1. Zmniejszenie wpłat na PFRON dzięki pozyskaniu nowych, wykwalifikowanych pracowników z niepełnosprawnościami.
2. Ograniczenie deficytu pracowników z kompetencjami, związanego ze zmianami demograficznymi.
3. Zniesienie bariery dla rozwoju zawodowego obecnych pracowników z niepełnosprawnościami, zatrudnionych w samorządzie.
4. Poprawę wizerunku samorządu jako dbającego o równość szans w zatrudnieniu w społecznościach lokalnych.
5. Ograniczenie ubóstwa wśród osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenie dochodów samorządu z podatków od osób fizycznych.

Kim jesteście

W grudniu 2024 r., zawiązaliśmy społeczną Inicjatywę na rzecz likwidacji pułapki rentowej. W skład Inicjatywy wchodzi przeszło dwadzieścia organizacji pozarządowych, niezależni aktywiści i aktywistki oraz organizacje pracodawców.

¹ [Pułapka świadczeniowa a aktywność zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych](#), FIRR Kraków 2011, s. 15

Nasz postulat i działania

Inicjatywa występuje z postulatem zniesienia limitów przychodu dla wszystkich rencistów z niepełnosprawnościami, w tym rencistów z tytułu niezdolności do pracy, tzw. „mundurowych”, na rentach dla rolników, rencistów socjalnych i rencistów rodzinnych. Przygotowaliśmy wspólny projekt ustawy. Prowadzimy dialog z politykami oraz urzędnikami, by projekt ustawy został jak najszybciej wniesiony do Sejmu i uchwalony. Tym bardziej, że termin zniesienia pułapki rentowej został ściśle określony w rządowej [Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030](#) i upłynął z końcem 2025 roku.

Propozycja współpracy

Zachęcamy Pana Burmistrza/Panią Burmistrz do wspólnych działań na rzecz likwidacji pułapki rentowej, która blokuje zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami w jednostkach samorządowych.

Zwracamy się z prośbą o poparcie projektu ustawy przygotowanego przez członków i członkinie inicjatywy. Zachęcamy, by temat pułapki rentowej podnieść w gremiach Rady Dialogu Społecznego oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Wyrażamy gotowość do współpracy i prezentacji przygotowanego projektu ustawy, zarówno podczas posiedzeń wskazanych gremiów jak i w innym formacie.

Zapraszamy by dołączyć do Inicjatywy na rzecz likwidacji pułapki rentowej dla wszystkich rencistów z niepełnosprawnościami. Poprzez wspólne stanowisko, zwiększamy szanse na powodzenie tego bardzo ważnego, również z perspektywy samorządu, postulatu.

W razie zainteresowania prosimy o mail zwrotny na adres ,

Z wyrazami szacunku,

Inicjatywa na rzecz likwidacji pułapki rentowej
dla wszystkich rencistów z niepełnosprawnościami:

USTAWA

z dnia 2026 r.

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2025 r. poz. 1749 oraz z 2026 r. poz. 26 i 425) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 3 dodaje się art. 3a w brzmieniu:

„3a. Renty wypłacane osobom niepełnosprawnym na mocy niniejszej ustawy służą zaspokojeniu potrzeby kompensacji wynikającej z ograniczeń funkcjonalnych i zwiększonych kosztów życia związanych z niepełnosprawnością.”;

2) w art. 4 po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a. Potrzeba kompensacji – wynikająca z niepełnosprawności konieczność częściowego albo całkowitego zastąpienia dochodu z zatrudnienia lub zaspokojenia dodatkowych potrzeb związanych z przygotowaniem do zatrudnienia oraz podejmowaniem i wykonywaniem pracy, w tym zwiększonych kosztów z tego tytułu.”;

3) w art. 103:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo do emerytur i rent rodzinnych ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a–106.”;

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin i ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do renty rodzinnej, pobieranej przez osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo do emerytury lub renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, może ulec zawieszeniu również na wniosek emeryta lub rencisty.”;

4) w art. 104:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo do emerytury lub renty rodzinnej ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3–8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przepisy ust. 1, 1a i 2 stosuje się również do osób wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu ustalenia prawa do emerytury i renty rodzinnej lub wykonujących działalność niepodlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu.”,

c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Prawo do emerytury oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.”,

d) w ust. 8:

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 24% kwoty bazowej obowiązującej przy ostatniej waloryzacji w 1998 r. – dla emerytury;”,

- uchyla się pkt 2,

e) ust. 8a otrzymuje brzmienie:

„8a. Kwota maksymalnego zmniejszenia emerytury, wypłacanej w 25 % pełnej wysokości świadczenia zgodnie z art. 95a ust. 1, wynosi 25 % kwoty, o której mowa w ust. 8”;

f) ust. 8b otrzymuje brzmienie:

„8b. Kwotę maksymalnego zmniejszenia emerytury, wypłacanej w wysokości zmniejszonej zgodnie z art. 95a ust. 7, ustala się przez pomnożenie kwoty, o której mowa w ust. 8, przez iloraz emerytury, wypłacanej w wysokości zmniejszonej zgodnie z art. 95a ust. 7, do pełnej kwoty emerytury.”;

5) w art. 127:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Emeryt lub rencista rodzinny jest zobowiązany zawiadomić organ rentowy o podjęciu działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1-4, i o wysokości osiąganego z tego tytułu przychodu, a po upływie roku kalendarzowego – o wysokości tego przychodu uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym.”;

b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Obowiązek określony w ust 1 nie dotyczy rencistów rodzinnych, będących osobami niepełnosprawnymi, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”.

Art. 2. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 195 oraz z 2026 r. poz. 26) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Podwyższenia podstawy wymiaru renty inwalidzkiej dokonuje się z urzędu.”;

2) w art. 23b ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wypłaty kwoty refundacji, o której mowa w ust. 1, dokonuje, na wniosek uprawnionego do refundacji, organ rentowy wypłacający rentę, po okazaniu oryginału umowy ubezpieczenia i udokumentowaniu opłacenia składki.”;

3) uchyla się art. 40.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 28:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wypłata emerytury z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2–8, jeżeli emeryt prowadzi działalność rolniczą.”;

b) w ust. 2:

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) części uzupełniającej emerytury rolniczej,”,

- pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w części równej 95% emerytury podstawowej”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5–7 i 9–11.”;

d) w ust. 4 zdanie wprowadzające otrzymuje brzmienie:

„4. Uznaje się, że emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:”;

e) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli emeryt jest długotrwale niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy rolniczej albo rolniczej choroby zawodowej, wypłata świadczenia przez okres

dwóch lat od tego wypadku albo od zachorowania na tę chorobę ulega zawieszeniu tylko w połowie.”,

f) uchyla się ust. 6,

g) w ust. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) emeryt nie zawarł umowy z następcą stosownie do przepisów rozdziału 7 i nie ma możliwości sprzedaży nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego co najmniej po cenie odpowiadającej ich oszacowaniu według przepisów o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa albo”,

h) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. W przypadku, gdy emeryt uprawniony do emerytury z art. 19 ust. 1 prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, wypłata nie ulega zawieszeniu.”;

2) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. 1. Prawo do emerytury lub renty rodzinnej ulega zawieszeniu na zasadach określonych w przepisach emerytalnych. W takim przypadku nie zawiesza lub nie zmniejsza się wypłaty części składkowej emerytury rolniczej albo nadwyżki emerytury ponad 95% emerytury podstawowej.

2. Przy stosowaniu zawieszenia prawa do emerytury, zgodnie z ust. 1, nie bierze się pod uwagę dochodów z działalności rolniczej.”;

3) w art. 55 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Prezes Kasy może emerytowi, któremu na skutek niezaprzestania prowadzenia działalności rolniczej wypłata części uzupełniającej świadczenia została zawieszona w całości, przyznać prawo do wypłaty 50% tej części na czas określony, jeżeli istnieją szczególne przeszkody w zaprzestaniu prowadzenia działalności rolniczej.”;

4) art. 105 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli wypłata emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w myśl przepisów obowiązujących w dacie przyznania tego świadczenia nie podlegałaby zawieszeniu, przewidziane w art. 28

zawieszenie wypłaty stosuje się tylko w przypadku, gdy okoliczności uzasadniające zawieszenie nastąpiły po dniu 31 marca 1991 r.

2. Jeżeli dotychczasowe przepisy przewidywały zawieszenie wypłaty emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin, a w myśl art. 28 zawieszenie wypłaty dotyczy tylko określonej części tego świadczenia, wznowienie wypłaty pozostałej części następuje na wniosek.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 305 oraz z 2026 r. poz. 26) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 40:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, emerytura ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach art. 104 ust. 1a – 6, ust. 8 pkt 1 oraz ust. 8a - 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie więcej jednak niż o 25% wysokości tej emerytury lub renty inwalidzkiej, z zastrzeżeniem ust. 3.”,

b) uchyla się ust. 2,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie osiągnięcia przychodu, określonego w ust. 1, w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, kwota emerytury ulega zmniejszeniu o 25% jej wysokości.”;

2) w art. 40a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Urząd skarbowy jest obowiązany zawiadomić wojskowy organ emerytalny o podjęciu przez emeryta działalności pozarolniczej.”;

3) w art. 40b:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Rozliczenie emerytury w związku z osiągnięciem przychodu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, następuje po upływie roku kalendarzowego w stosunku rocznym lub miesięcznym.

2. Osoba uprawniona do emerytury jest obowiązana zawiadomić, do końca pierwszego kwartału roku kalendarzowego, organ emerytalny o łącznej kwocie przychodu, o którym mowa w art. 40 ust. 1, osiągniętego w poprzednim roku kalendarzowym.”,

b) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Na podstawie zawiadomień, o których mowa w ust. 2 i 3, organ emerytalny dokonuje rozliczenia rocznego lub na wniosek osoby uprawnionej miesięcznego, wypłaconych osobie określonej w ust. 2 w poprzednim roku kalendarzowym kwot emerytur.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady dokonywania rozliczeń, o których mowa w ust. 4, a także sposób zmniejszania emerytur w trakcie roku kalendarzowego, mając na uwadze konieczność realizacji prawa emeryta do zaopatrzenia emerytalnego oraz zapewnienia sprawności postępowania w tym zakresie.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2026 poz. 505) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 41:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie osiągania przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, emerytura ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach art. 104 ust. 1a – 6, ust. 8 pkt 1 oraz ust. 8a - 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie więcej niż o 25% wysokości tej emerytury, z zastrzeżeniem ust. 3 i 3a.”,

b) uchyla się ust. 2,

c) ust. 3 i 3a otrzymują brzmienie:

„3. W razie osiągnięcia przychodu, określonego w ust. 1, w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, kwota emerytury ulega zmniejszeniu o 25% jej wysokości.

3a W przypadku wypłacania emerytury w 50 % pełnej wysokości świadczenia albo w wysokości pomniejszonej zgodnie z art. 95a ust. 7 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, kwota emerytury, o której mowa w ust. 1 albo 3 ulega zmniejszeniu, o kwotę nie większą niż 25 % zmniejszonej wysokości tej emerytury”;

2) w art. 41a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Urząd skarbowy jest obowiązany zawiadomić organ emerytalny o podjęciu przez emeryta działalności pozarolniczej”;

3) w art. 41b:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Rozliczenie emerytury w związku z osiągnięciem przychodu, o którym mowa w art. 41 ust. 1, następuje po upływie roku kalendarzowego w stosunku rocznym lub miesięcznym.

2. Osoba uprawniona do emerytury jest obowiązana zawiadomić, do końca pierwszego kwartału roku kalendarzowego, organ emerytalny o łącznej kwocie przychodu, o którym mowa w art. 41 ust. 1, osiągniętego w poprzednim roku kalendarzowym.”

b) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Na podstawie zawiadomień, o których mowa w ust. 2 i 3, organ emerytalny dokonuje rozliczenia rocznego lub na wniosek osoby uprawnionej miesięcznego, wypłaconych osobie określonej w ust. 2 w poprzednim roku kalendarzowym kwot emerytur.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, Minister Obrony Narodowej i Minister Sprawiedliwości określają, każdy w zakresie swojego działania, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady dokonywania rozliczeń, o których mowa w ust.

4, a także sposób zmniejszania emerytur w trakcie roku kalendarzowego, mając na uwadze konieczność realizacji prawa emeryta do zaopatrzenia emerytalnego oraz zapewnienie sprawności postępowania w tym zakresie.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1644 oraz z 2026 r. poz. 26.) art. 26 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do emerytury lub zmniejszenie jej wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od wysokości tego przychodu.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2194) wprowadza się następujące zmiany:

1) uchyla się art. 10;

2) w art. 12 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Organ emerytalno-rentowy wypłacający rentę socjalną lub rentę socjalną z dodatkiem dopełniającym wydaje decyzję o wstrzymaniu wypłaty renty socjalnej lub renty socjalnej z dodatkiem dopełniającym lub dodatku dopełniającego w razie wystąpienia okoliczności powodujących wstrzymanie wypłaty renty socjalnej lub renty socjalnej z dodatkiem dopełniającym lub dodatku dopełniającego.”;

3) w art. 12b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„Rentę socjalną lub rentę socjalną z dodatkiem dopełniającym wypłaca się osobom sprawującym opiekę prawną lub opiekę faktyczną nad osobami uprawnionymi do renty socjalnej lub do renty socjalnej z dodatkiem dopełniającym, po uprzednim pouczeniu o konieczności poinformowania organu rentowego o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części oraz o obowiązku zwrotu świadczenia przez te osoby w przypadku, gdy zostało pobrane nienależnie”;

4) w art. 15 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) art. 12-14, art. 61, art. 78-81, art. 93 ust. 2, art. 98, art. 100 ust. 1 i 2, art. 101, art. 102 ust. 1, art. 107, art. 114, art. 116 ust. 1b i 2, art. 118 ust. 1-5, art. 119 ust. 1, art. 121, art. 122 ust. 1, art. 126, art. 128, art. 129 ust. 1, art. 130 ust. 1, art. 133-135, art. 136a i art. 138-144 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy wydane na podstawie art. 128a tej ustawy;”.

Art. 8. Do postępowań w sprawie zawieszenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 103 i 104 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 9. Do postępowań w sprawie zmniejszenia renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 103 i 104 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 10. Do postępowań w sprawie zawieszenia lub zmniejszenia renty inwalidy wojkowego, którego niezdolność do pracy nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 40 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 11. Do postępowań w sprawie zawieszenia lub zmniejszenia renty rolniczej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 34 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 12. Do postępowań w sprawie zmniejszenia wojskowej renty inwalidzkiej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 40, art. 40a i art. 40b ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 13. Do postępowań w sprawie zmniejszenia policyjnej renty inwalidzkiej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 41, art. 41a i art. 41b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 14. Do postępowań w sprawie zawieszenia prawa do renty socjalnej oraz dodatku dopełniającego, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 10, art. 12 ust. 4, art. 12b ust. 3 i art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 15. Do postępowań w sprawie zmniejszenia renty socjalnej oraz dodatku dopełniającego, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 10, art. 12 ust. 4, art. 12b ust. 3 i art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 16. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 40b ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 4, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 40b ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 17. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2028 r.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Celem projektowanej ustawy jest wzmocnienie rozwoju gospodarczego poprzez deregulację znoszącą ograniczenia w aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami pobierających renty. Deregulacja przewidziana w niniejszym projekcie ustawy pozwoli

wesprzeć polskich przedsiębiorców w pozyskaniu niezbędnych pracowników na rynku pracy. Deregulacja spowoduje także zmniejszenie obciążeń biurokratycznych po stronie ZUS, KRUS i innych organów rentowych a także sądów administracyjnych. Zniesienie pułapki rentowej spowoduje brak konieczności weryfikowania przychodów setek tysięcy osób z niepełnosprawnościami pobierających renty i już dziś aktywnych zawodowo. Będzie to oznaczać znaczące ograniczenie liczby spraw związanych ze zwrotem nienależnie pobranych świadczeń rentowych, w tym ich egzekucją, zmniejszaniem wysokości i zawieszaniem. W tym kontekście warto zaznaczyć, że żądanie zwrotu renty przez organ rentowy z powodu zbyt dużego wynagrodzenia może z dnia na dzień pozbawić osobę z niepełnosprawnością pobierającą rentę środków na utrzymanie i rehabilitację. Dzieje się tak ponieważ kwoty renty muszą być zwrócone w wysokości brutto, podczas gdy wypłacane są po potrąceniu podatków i składki zdrowotnej. Najwyższe żądane kwoty zwrotu przez ZUS w 2024 roku to:

- 64 249,14 zł od osoby pobierającej rentę rodzinną
- 54 350,64 zł od osoby pobierającej rentę z tytułu niezdolności do pracy,
- 24 548,40 zł od osoby pobierającej rentę socjalną².

Wszystkie wymienione żądania wynikały ze zbyt wysokiego przychodu osiąganego przez rencistę.

Celem ustawy jest również zwiększenie równości, sprawiedliwości i spójności społecznej. Zaproponowane rozwiązania obejmą wszystkie osoby niepełnosprawne (dalej również: osoby z niepełnosprawnościami) pobierające renty, zapewniając im równe prawo do aktywności zawodowej i zarobkowania bez ograniczeń. Rozwiązania ustawowe umożliwią zwiększenie spójności społecznej dzięki zniesieniu administracyjnych ograniczeń w możliwości uzyskiwania przychodów przez osoby z niepełnosprawnościami, zatrudnionych na etat lub na umowy zlecenie. Przyczyni się to do ograniczenia dalszej pauperyzacji i rozwarstwienia dochodów wśród osób z niepełnosprawnościami, wynikającego z dotychczasowych ograniczeń ustawowych w osiąganiu zarobków oraz zmniejszającym się stopniem zastąpienia wynagrodzenia za pracę przez rentę wypłacaną w ramach ubezpieczeń społecznych. W 1998 roku minimalna renta z tytułu niezdolności do pracy wynosiła 78,86% minimalnego wynagrodzenia, podczas gdy obecnie jest to 41,2% minimalnego wynagrodzenia.

Ustawa zakłada zniesienie zasady zmniejszania lub zawieszania renty osobom z niepełnosprawnościami, których dochody przekraczają ustalone limity. Rozwiązanie to

² Dane na podstawie informacji publicznej ZUS.

obejmie renty z tytułu niezdolności do pracy (zarówno z systemu powszechnego jak i systemu rolniczego a także wypadków przy pracy i chorób zawodowych), renty socjalne, renty inwalidzkie w systemie służb mundurowych oraz renty rodzinne. Proponowane rozwiązanie będzie służyć zwiększeniu zatrudnienia wśród osób pobierających renty. Zgodnie z prognozą ludności GUS na lata 2023-2060 liczba osób w wieku produkcyjnym w Polsce skurczy się od roku 2022 do roku 2060 z 22,17 mln do 15,1 mln w wariancie średnim i do 13,31 mln w wariancie niskim, który od opublikowania prognozy okazał się bardziej optymistyczny niż rzeczywiste dane (np. dzietność w 2023 r. spadła poniżej 1,2, co miało się stać dopiero w 2040 r.). Średnio powinniśmy spodziewać się ubytku 186-233 tys. osób w wieku produkcyjnym rocznie. W 2023 r. faktycznie ubyło 184 tys. osób w wieku produkcyjnym. Zmiany pozwolą również rozwinąć potencjał zawodowy osób z niepełnosprawnościami, który wciąż pozostaje niewykorzystany. Na koniec 2025 roku aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym była na poziomie 37,4%³, podczas gdy średnia UE wynosi około 60%⁴. Dzięki zwiększonemu zatrudnieniu poprawi się sytuacja materialna osób z niepełnosprawnościami pobierających renty, wzmacniając w ten sposób spójność i sprawiedliwość społeczną.

Projekt ustawy realizuje zobowiązania wynikające z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w szczególności art. 27 gwarantującego prawo do pracy oraz art. 28 gwarantującego odpowiedni poziom życia i ochronę socjalną. Stanowi wdrożenie zapisów Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030, działanie V.1.1., zgodnie z treścią którego „wprowadzone zostaną rozwiązania legislacyjne, które wyeliminują tzw. pułapkę rentową”⁵. Projekt uwzględnia uwagi zgłoszone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do projektu ustawy zgłoszonego w 2019 roku, druk 3843 w ramach VIII Kadencji Sejmu RP.

Projekt ustawy rozwiązuje kwestię wątpliwości w zakresie możliwości zniesienia ograniczenia przychodów objętych ubezpieczeniem społecznym przez osoby pobierające renty. Zgodnie z art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

³ Aktywność ekonomiczna ludności 4 kwartał 2025, GUS: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/aktywnosc-ekonomiczna-ludnosci-polski-4-kwartal-2025-r-4,61.html>, data wejścia: 30.05.2026 r.

⁴ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651932/EPRS_BRI\(2020\)651932_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651932/EPRS_BRI(2020)651932_EN.pdf), data wejścia: 30.05.2026 r.

⁵ Mon. Pol. z 2021 r. poz. 218

nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy. Oznacza to, że choć formalnie osoba z niepełnosprawnością uzyskuje orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, to może nadal pracować, także na otwartym rynku pracy, po spełnieniu przez pracodawcę warunków wskazanych w ustawie o rehabilitacji. Warunki te, to na przykład dostosowane stanowisko pracy lub praca zdalna⁶. Projekt ustawy wprowadza podstawę wypłaty rent dla osób z niepełnosprawnościami, którą stanowi zaspokojenie potrzeby kompensacji (art. 1 pkt 1 projektu ustawy). Potrzebę kompensacji definiuje art. 1 pkt 2 projektowanej ustawy jako wynikającą z niepełnosprawności konieczność częściowego albo całkowitego zastąpienia dochodu z zatrudnienia lub zaspokojenia dodatkowych potrzeb związanych z przygotowaniem do zatrudnienia oraz podejmowaniem i wykonywaniem pracy, w tym zwiększonych kosztów z tego tytułu.. Uzupełnienie ustawy o emeryturach i rentach z FUS o potrzebę kompensacji jako podstawę do wypłaty rent osobom z niepełnosprawnościami pozwoli na jednoznaczną interpretację, że to nie całkowity lub częściowy brak zdolności do pracy stanowi podstawę wypłaty renty a wynikająca z ograniczenia możliwości pracy potrzeba kompensacji. Niepełnosprawność powoduje zwiększone koszty funkcjonowania niezależnie od aktywności zawodowej i wysokości osiąganych przychodów, dlatego osiąganie dochodów z pracy nie może samo przez się stanowić przesłanki ograniczenia prawa do świadczenia kompensacyjnego. Należy jednoznacznie podkreślić, że renta służy zaspokajaniu potrzeby kompensacji. Nie oznacza to, że zaspokaja ją w pełni. Nie obejmuje także innych kwestii niż utracony dochód z pracy i dodatkowe koszty z tytułu zatrudnienia. Dlatego w pełni zasadne pozostają wszystkie dotychczasowe formy wsparcia osób z niepełnosprawnościami, w tym świadczenie dopełniające, świadczenie wspierające oraz instrumenty wsparcia finansowane z PFRON.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

W powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada, że rencista może bez ograniczeń uzyskiwać przychody do poziomu 70% przeciętnego wynagrodzenia. Po przekroczeniu tego poziomu kwota renty ulega stopniowemu zmniejszaniu – według aktualnego stanu maksymalnie o 989,41 zł w przypadku rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, o 742,10 zł w przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy oraz 841,05 dla rent rodzinnych, do których uprawniona jest jedna osoba⁷. Jeżeli uzyskiwane przychody przekraczają 130% przeciętnego wynagrodzenia – wypłacana renta ulega zawieszeniu. Do

⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, artykuł 4 ustęp 5 (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, 1301, 1665, 1746, z 2026 r. poz. 26.)

⁷ <https://www.zus.pl/-/od-marca-wy%C5%BCsze-limity-dorabiania>, data wejścia: 30.05.2026 r.

ustalenia kwoty przychodu bierze się pod uwagę wszystkie przychody z tytułów podlegających ubezpieczeniu społecznemu, nawet jeśli w indywidualnym przypadku dana osoba jest z takiego obowiązku zwolniona. Ponieważ z chwilą osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego wszystkie renty zostają automatycznie przekształcone w emerytury, a ograniczeń w zarobkowaniu nie stosuje się już do emerytów po osiągnięciu tego wieku – istniejące ograniczenia w zarobkowaniu nałożone na osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy, są stosowane wobec kobiet do momentu osiągnięcia przez nie 60 lat, a w przypadku mężczyzn do osiągnięcia 65 lat. Na identycznych zasadach ulega zmniejszeniu lub zawieszeniu renta rodzinna oraz renta socjalna.

Ograniczenia nakładane na rolników pobierających renty z systemu ubezpieczenia społecznego rolników są analogiczne jak w systemie powszechnym – jeżeli rencista uzyskuje przychody z tytułów objętych obowiązkiem ubezpieczenia społecznego w systemie powszechnym. Nigdy nie jest zawieszana część składkowa renty. Podstawowym warunkiem (od którego ustawa przewiduje kilka odstępstw) uzyskania renty z systemu rolniczego jest jednak zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej – zarówno przez rencistę jak i jego małżonka. W praktyce oznacza to m.in. konieczność rezygnacji z własności gospodarstwa rolnego poprzez jego np. darowiznę na rzecz dzieci lub sprzedaż. Ponieważ wszystkie renty rolnicze są przekształcane automatycznie w emerytury z chwilą osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku emerytalnego ustalonego w systemie powszechnym (60 lat kobiety, 65 lat mężczyźni), po osiągnięciu tego wieku ograniczeń w zarobkowaniu już się nie stosuje.

W systemie służb mundurowych nie występują ograniczenia w zarobkowaniu osób uprawnionych do renty inwalidzkiej, jeżeli inwalidztwo powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą lub wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami bądź warunkami służby.

Wobec pozostałych rencistów mundurowych stosuje się zasady identyczne jak wobec emerytów. W systemie tym osoba zainteresowana ma jednak prawo wyboru pomiędzy emeryturą (która może być korzystniejsza) i rentą. Punktem odniesienia są limity 70% i 130% przeciętnego wynagrodzenia, stosowane w systemie powszechnym i ubezpieczeniu społecznym rolników. W przypadku przekroczenia progu 70%, świadczenie ulega stopniowemu zmniejszaniu, jednakże maksymalnie o 25% renty. Jeżeli uzyskiwane przychody przekraczają 130% przeciętnego wynagrodzenia – wypłacane świadczenie ulega zmniejszeniu o 25%.

Brak szczegółowych danych dotyczących ilości i zawieszania lub zmniejszania rent inwalidzkich dotyczących inwalidów wojennych i wojskowych, rent inwalidzkich z systemów mundurowych oraz rent inwalidów wojskowych. W przypadku rent z tytułu niezdolności do pracy dostępne są dane z ZUS wskazujące, że zawieszonych było średnio miesięczne 2,3 tys. rent z tytułu przekroczenia progu przychodów w 2024 roku. ZUS zmniejszał w tym samym czasie średnio w miesiącu 4,9 tys. rent z tytułu niezdolności do pracy. W przypadku rent socjalnych 1,2 tys. świadczeń było przeciętnie w miesiącu zawieszanych przez ZUS a 1,7 tys. zmniejszanych⁸. Rent rodzinnych było przeciętnie zawieszonych 1,7 tys. w miesiącu a zmniejszonych 13,4 tys. To dane ZUS dla roku 2023. Należy jednak pamiętać, że rentę rodzinną pobierają nie tylko osoby z niepełnosprawnościami. Zgodnie z informacją ZUS, łącznie 106,6 tys. osób z niepełnosprawnościami ma orzeczony stopień niezdolności do pracy i pobiera rentę rodzinną⁹. Natomiast według danych GUS rentę rodzinną pobiera niemal 1,3 mln osób. Osoby z niepełnosprawnościami z orzeczoną niezdolnością do pracy stanowiły zatem ok. 8,2% wszystkich rencistów rodzinnych. Szacując ostrożnie, łącznie około 11,5 tysiąca osób z niepełnosprawnością ma zawieszone lub zmniejszone renty.

3. Różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Projektowana ustawa przewiduje deregulację poprzez likwidację ograniczeń w zarabkowaniu przez osoby z niepełnosprawnościami pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy z systemu powszechnego, renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, renty rolnicze z systemu ubezpieczenia społecznego rolników, renty socjalne, renty inwalidzkie wypłacane z systemów służb mundurowych oraz renty rodzinne.

4. Skutki projektowanej ustawy

Obawa przed zmniejszeniem lub zawieszeniem renty jest jedną z głównych przyczyn tzw. pułapki rentowej, czyli bierności zawodowej osób z niepełnosprawnością, będących zarazem rencistami¹⁰. Osoby, których przychody przekraczają 70% przeciętnego wynagrodzenia nie mają już motywacji do pracy, bo ich łączny dochód z tytułu renty i pracy zostaje „zamrożony” na poziomie 70% przeciętnego wynagrodzenia – ponieważ kwota renty jest zmniejszana o kwotę równą nadwyżce przychodów (np. z tytułu zatrudnienia) ponad te 70%. Równie

⁸ Pismo MRPIPS znak DP-II.058.2.2025.AJ z 18.02.2025 r.

⁹ Informacja publiczna ZUS, data udostępnienia: 14.04.2026 r.

¹⁰ Informacja o wynikach kontroli Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych przez powiatowe urzędy pracy, NIK 2021

demotywująco funkcjonuje próg 130% przeciętnego wynagrodzenia. Nawet minimalne przekroczenie tego progu dochodowego, powodujące zawieszenie wypłaty całej renty, często skutkuje znaczącym zmniejszeniem dochodów. Proponowane rozwiązanie istotnie przyczyni się do stopniowego wzrostu liczby osób z niepełnosprawnością aktywnych na rynku pracy (rencistów) – z licznymi pozytywnymi tego skutkami, jak wzrost gospodarczy, wsparcie przedsiębiorców w pozyskaniu pracowników, wzrost dochodów osób z niepełnosprawnościami, zwiększenie liczby pracujących na rynku pracy. Będzie służyć aktywizacji i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami pobierających renty.

Czynnikami wspierającymi takie postawy będzie także aktualna sytuacja na rynku pracy, który pozostaje pod presją demograficzną i strukturalną. W części branż i regionów występują trudności w pozyskiwaniu pracowników. Istotnym wsparciem aktywizacji zawodowej jest również stopniowa poprawa dostępności przestrzeni publicznej i miejsc pracy, zarówno w podmiotach publicznych jak i prywatnych. Należy podkreślić potrzebę dalszych działań w obszarze dostępności rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami: tworzenie dostępnych procesów rekrutacyjnych, stosowanie racjonalnych usprawnień i elastycznej organizacji pracy.

Zwiększenie liczby pracujących osób z niepełnosprawnością prowadzić będzie także do poprawy sytuacji materialnej wielu z nich – zarówno obecnie jak i w przyszłości, kiedy będą pobierać emerytury. Zwiększone dochody umożliwią tym osobom finansowanie dodatkowych wydatków wynikających z konieczności utrzymywania sprawności organizmu (rehabilitacji), nabycia i użytkowania pomocy technicznych, komunikacji, społecznej aktywności, mobilności itp. W tym kontekście należy podkreślić, że obecne formy wsparcia finansowego ze strony państwa, w szczególności dofinansowanie ze środków PFRON, wymaga współfinansowania ze strony osób z niepełnosprawnościami. Aktywność zawodowa pozwoli im pozyskać niezbędne środki na wkład własny.

Dokonując oceny skutków finansowych, ze względu na spodziewany znacząco pozytywny efekt proponowanych rozwiązań dla sektora finansów publicznych, przyjęto w poniższych wyliczeniach podejście globalne – a więc łączne traktowanie wydatków i przychodów do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przychodów do Narodowego Funduszu Zdrowia oraz przychodów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

Na podstawie danych ZUS z 2024 roku¹¹, skorygowanych o skumulowany wskaźnik waloryzacji rent i emerytur w latach 2025-2026, który wynosi 11,1%¹² oszacowano, że łącznie kwota zmniejszenia lub zawieszenia rent z tytułu niezdolności do pracy i renty socjalnej wyniesie ok. 160,42 mln. zł rocznie. W przypadku rent rodzinnych, bazując na informacjach za 2023 rok, przy założeniu, że 10% otrzymujących to osoby z niepełnosprawnościami oraz skorygowaniu o skumulowany wskaźnik waloryzacji rent i emerytur za lata 2024-2026 wynoszący 24,56%¹³, kwota zmniejszania lub zawieszania świadczeń wyniesie ok 18,3 mln zł. Łączna kwota zmniejszanych i zawieszanych rent z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej i renty rodzinnej dla osób z niepełnosprawnościami wyniesie zatem 178,72 mln zł.

Renciści z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz renciści socjalni stanowią największą grupę, do której adresowane są nowe rozwiązania. Efekty finansowe w przypadku rent rolniczych będą znacznie niższe z uwagi na niskie świadczenia i ograniczoną skalę zjawiska. Także w przypadku rent z systemów świadczeń dla służb mundurowych oraz rent inwalidów wojskowych wpływ na sektor finansów publicznych będzie niewielki z uwagi na skalę zjawiska oraz niewielkie kwoty zmniejszenia rent (maksymalnie 25% świadczenia w przypadku służb mundurowych). We wszystkich tych sytuacjach mechanizm będzie identyczny – niewielka grupa świadczeniobiorców, którzy pojawiają się na rynku pracy w sferze pracy rejestrowanej, zrównoważy negatywne efekty finansowe związane ze zniesieniem systemu zmniejszania lub zawieszania rent.

Biorąc pod uwagę fakt, że obecnie jedynie 34,1% osób niepełnosprawnych prawnie jest zatrudnionych¹⁴, można spodziewać się już w pierwszym roku funkcjonowania nowych rozwiązań pozytywnych efektów dla sektora finansów publicznych jako całości i poszczególnych podmiotów w tym sektorze.

Aktualne składki na ubezpieczenie społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne od minimalnego wynagrodzenia wynoszą łącznie 2 184,43 zł miesięcznie, 26,2 tys. zł/rok. Według

¹¹ Pismo MRPiPS znak DP-II.058.2.2025.AJ z 18.02.2025 r.

¹² Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2025 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2025 r. M.P. 2025 poz. 129 oraz Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 lutego 2026 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2026 r. M.P. 2026 poz. 202.

¹³ Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2025 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2025 r. M.P. 2025 poz. 129, Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 lutego 2026 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2026 r. M.P. 2026 poz. 202 oraz Komunikat Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2024 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2024 r. M.P. 2024 poz. 114.

¹⁴ Wskaźnik zatrudnienia na podstawie danych BAEL, IV kwartał 2025 rok, GUS

danych ZUS w marcu 2026 roku wypłacano ok. 474 tys. rent z tytułu niezdolności do pracy, 304,9 tys. rent socjalnych oraz 1 191,8 tys. rent rodzinnych¹⁵, łącznie około 898,1 tys. osób z niepełnosprawnościami pobierało te świadczenia (zakładając, że dla rent rodzinnych udział osób z niepełnosprawnościami to 10%). Szacuje się, że w wyniku wprowadzenia ustawy minimum 1% wymienionych rencistów będzie dodatkowo stale aktywnych zawodowo na rynku pracy. Będzie to skutkowało dodatkowymi wpływami dla sektora finansów publicznych w wysokości co najmniej 235,3 mln zł rocznie. Oznacza to coroczną nadwyżkę dochodów nad wydatkami sektora finansów publicznych z tytułu deregulacji limitów w aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami w wysokości 56,6 mln zł. Zatem w perspektywie 10 lat dodatkowe dochody wyniosą istotnie ponad 560 mln zł. Należy zaznaczyć, że wskazana kwota nie obejmuje korzyści finansowych wynikających z deregulacji w obszarze administracyjnym. Uwolnione zasoby kadrowe oraz brak konieczności stosowania systemu IT w zakresie weryfikacji i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń, ich zmniejszania i zawieszania stanowią wymierne źródło oszczędności środków publicznych. Należy jednocześnie podkreślić, że przyjęte w projekcie założenie wzrostu aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami o co najmniej 1% ma charakter ostrożny. Liczba osób, którym obecnie są zmniejszane lub zawieszane renty z powodu osiągnięcia przychodów, wynosi około 11,5 tys. osób. Już częściowe zwiększenie aktywności zawodowej tej grupy osób oraz zwiększenie ich wynagrodzeń pozwoli osiągnąć znaczące wpływy do sektora finansów publicznych.

Wpływy wynikające z aktywizacji i dodatkowych korzyści finansowych dla sektora publicznego będą jeszcze wyższe, gdyż niektórzy z obecnie pracujących rencistów, aby uniknąć przekroczenia ustawowych progów dochodowych (70% i 130%) otrzymują część swojego wynagrodzenia w sposób nierejestrowany albo w końcu roku biorą urlop bezpłatny – co często powoduje dezorganizację u pracodawcy, a w konsekwencji powoduje niechęć do zatrudniania takich osób.

Wobec odczuwanego coraz bardziej deficytu pracowników na rynku pracy z przyczyn demograficznych w różnych regionach kraju, projektowana ustawa deregulacyjna będzie istotnym mechanizmem zmniejszania tego deficytu i alternatywą wobec poszukiwania pracowników zza granicy.

¹⁵ Miesięczna informacja o wybranych świadczeniach pieniężnych ZUS: <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/statystyka/miesieczna-informacja-o-wybranych-swiadczeniach-pienieznych>, data wejścia: 30.04.2024.

5. Przewidywany wpływ projektu ustawy na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców

Głównym celem jest deregulacja wspierająca rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez zwiększenie liczby dostępnych pracowników na rynku pracy. Wielu przedsiębiorców powinno odczuć poprawę możliwości znalezienia pracownika, który będzie zainteresowany podjęciem długoterminowego, stabilnego zatrudnienia.

Zwiększenie liczby pracowników zainteresowanych legalnym, rejestrowanym zatrudnieniem powinno także zmniejszyć presję na nierejestrowane zatrudnienie, gdyż obecnie wielu rencistów deklaruje gotowość pojęcia pracy tylko w formie nierejestrowanej albo w formie częściowo nierejestrowanej (po osiągnięciu wskazanego progu dochodowego) – stawiając pracodawcę w sytuacji bez wyjścia i zmuszając go do łamania prawa.

Wzrost zatrudnienia rencistów, a więc osób z niepełnosprawnością, może dla pracodawców zobowiązanych do opłacania składek na PFRON, prowadzić do zmniejszenia ich obciążeń finansowych. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych może też wiązać się z korzyściami finansowymi – zależnie od czynników, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

6. Akty wykonawcze

Zgodnie z art. 194 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w tej ustawie, pozostają w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustaw regulujących zasady przyznawania emerytur i rent do końca 1998 r., jeżeli nie są sprzeczne z przepisami nowej ustawy. Dlatego nie zrealizowano dyspozycji do wydania aktu wykonawczego, zawartej w art. 106 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a właściwym aktem wykonawczym jest rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury lub renty (Dz.U. Nr 58, poz. 290, z późn. zm.). Po uchwaleniu projektowanej ustawy rozporządzenie to nie wymaga zmiany – wprowadzie treść § 4 rozporządzenia nie będzie w pełni właściwa, ale już obecnie treść tego przepisu jest powtórzona w art. 104 ust. 8 ustawy (zmienianym zgodnie z projektowaną ustawą).

Po uchwaleniu projektowanej ustawy będzie konieczna zmiana Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad dokonywania

rozliczeń emerytur wojskowych i wojskowych rent inwalidzkich oraz sposobu ich zmniejszania w trakcie roku kalendarzowego. Będzie to zmiana o charakterze technicznym, polegająca wyłącznie na zmianie jego tytułu oraz usunięciu fragmentów, w których jest mowa o rentach i rencistach. Podobne, techniczne zmiany będą musiały zostać wprowadzone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie rozliczenia rocznego i miesięcznego wypłaconych kwot emerytur lub rent inwalidzkich oraz sposobu ich zmniejszania, w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 września 2006 r. w sprawie rozliczenia rocznego i miesięcznego wypłaconych kwot emerytur i rent inwalidzkich funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego oraz sposobu ich zmniejszania oraz w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie rozliczenia rocznego i miesięcznego wypłaconych kwot emerytur i rent inwalidzkich oraz sposobu ich zmniejszania.

7. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

